

dr hab. Paweł Zagańczyk

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora

Pana mgra Adama Maksymienko

w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne

Zlecniodawca opinii:

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina
w Warszawie (pismo z dnia 16 października 2025r.).

Temat pracy:

Przestrzeń stereofoniczna jako źródło inspiracji dla twórców literatury akordeonowej.
Praca została przygotowana pod kierunkiem prof. dr hab. Klaudiusza Barana.

Wprowadzenie:

Autor pracy to akordeonista, absolwent Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie. Jest aktywnym i koncertującym artystą, posiadającym w swoim dorobku wiele nagród a także znaczących koncertów. W swojej pracy doktorskiej porusza wątek przestrzeni stereofonicznej w literaturze akordeonowej. Taka tematyka nie często opisywana jest i poruszana w rozważaniach teoretycznych – szczególnie z uwzględnieniem obecności w niej akordeonu.

Opis dzieła artystycznego:

Opis dzieła artystycznego obejmuje łącznie 100 stron maszynopisu. Układ pracy jest przemyślany choć nie wszystkie treści są opisane w sposób, który stawiany jest rozprawom doktorskim. Praca zawiera pięć rozdziałów (podzielone na podrozdziały i paragrafy), zakończenie, bibliografię oraz aneks zawierający wywiady z wykonawcami i kompozytorami.

Mam pewne zastrzeżenia do terminologii użytej w pracy. Autor dość swobodnie żongluje określeniami: prawa i lewa ręka, prawy i lewy manuał, prawa i lewa klawiatura a także: struktury stereofoniczne, obszar stereofoniczny, zjawisko stereofoniczne, utwór stereofoniczny, walory brzmieniowe stereofonii, model stereofoniczny, obszar stereofoniczny, efekty stereo- nie wyjaśniając do końca ich znaczenie.

Czytelnik w żadnym z rozdziałów nie do końca znajduje odpowiedź na poruszone przez autora zagadnienie przestrzeni stereofonicznej. Doktorant zamyka to jedynie w pierwszym zdaniu zawartym we wstępie: „Termin stereofonia zwykle kojarzony jest z metodą rejestrowania i odtwarzania dźwięku, jednak jego znaczenie coraz częściej wykracza poza te pierwotne wyznaczone ramy...”. Czytając dalej dowiadujemy się, że celem pracy będzie próba odpowiedzi na pytanie: czym jest utwór stereofoniczny - ale odpowiedzi w pracy nie znajdujemy. Poszczególne treści nie są dla czytelnika łatwo przyswajalne, ze względu na brak usystematyzowania informacji i dość spontaniczny sposób ich kolejności.

Dyskurs autora ujęty jest we wspomnianych pięciu rozdziałach. Są nimi:

- Stereofonia w dziele muzycznym;
- Stereofonia w literaturze akordeonowej;
- Atli Ingólfsson – Radioflakes na akordeon solo;
- Bruno Mantovani – 8`20” chrono na akordeon solo jako przykład kompleksowego wykorzystania faktur stereofonicznych na akordeonie;
- Stereofonia źródłem inspiracji dla twórcy – współpraca z kompozytorami.

Do szczegółowego omówienia wybrane zostały cztery kompozycje. Dwie z nich na akordeon solo. Są nimi *Radioflakes* Atli Ingólfszona oraz *8`20” chrono* Bruno Mantovaniego. Utwór na akordeon solo i zespół instrumentów Żanety Rydzewskiej – *Doubler* oraz kompozycja na kwartet akordeonowy – *Szice* autorstwa Natalii Kosnowskiej. Prezentowane kolejno w rozdziałach trzecim, czwartym i piątym. Ich analizy są bardziej uporządkowane i dostarczają odbiorcy ciekawych informacji o genezie powstania, pomysłach kompozytorskich czy formie.

Analiza całości przedłożonej do oceny pracy pozwala na stwierdzenie, iż poruszony temat jest niezwykle ciekawy, choć w opisie doktoranta nie do końca przemyślany. Praca przygotowana jest starannie, z uwzględnieniem wszelkich zasad i procedur edytorskich. Autor posługuje się komunikatywnym językiem lecz zdarza się, że w tekście występują nieliczne uchybienia językowe. Oto niektóre z nich:

- „Akordeon posiada naturalne predyspozycje” str. 13;
- „Interpretując każdy manual” str. 13;
- „Lewa ręka nie jest już ograniczona do prostej roli akompaniamentu” str. 13;
- „Literatura Europy wschodniej” str. 36;
- „Po zaprezentowaniu efektu perkusyjnego z lewej strony” str. 53.

Rozprawa spełnia ustawowe i akademickie kryteria rozprawy doktorskiej, choć jej wkład w rozwój dyscypliny należy ocenić jako umiarkowany.

Dzieło artystyczne:

Na dzieło artystyczne składają się:

1. *Atli Ingólfsson – Radioflakes 2004* na akordeon solo
2. Bruno Mantovani – *8`20" chrono* (2007) na akordeon solo
3. Żaneta Rydzewska – *Doubler* (2023) na akordeon i zespół instrumentów
4. Natalia Kosnowska – *Szkice* (2024) na kwartet akordeonowy

Nie odszukałem informacji, kto był odpowiedzialny za realizację nagrań. Ich jakość jest bardzo zadowalająca. Ujęcie akordeonu oraz poszczególnych zespołów towarzyszących doktorantowi jest szerokie i oddające w pełni barwę i kolorystykę. Brakuje też informacji o wykonawcach kompozycji Żanety Rydzewskiej, a jest jedynie wzmianka o nazwie zespołu *Chopin University Modern Ensemble*.

Atli Ingólfsson – Radioflakes

To kompozycja islandzkiego twórcy – wykładowcy Uniwersytetu Islandzkiego w Reykjavíku. Powstała dla norweskiego akordeonisty Frode Haltiego i została opublikowana przez Iceland

Music Information Center. Utwór ten uważam za niezwykle ciekawy. Nie jest często wykonywany przez koncertujących akordeonistów. Interpretację doktoranta prześledziłem z zaciekawieniem. Jego gra jest świeża z doskonałym ujęciem głównej inspiracji, którą był dla Ingólfsena odbiornik radiowy. Poszarpane w sposób zamierzony frazy, dobre wycucie czasu oraz nienaganna technika to cechy wyróżniające interpretację doktoranta.

Bruno Mantovani – 8`20" chrono

Uważam zamieszczenie tej kompozycji w zestawieniu za najbardziej trafne. Doktorant gra ten utwór doskonale. Interpretacja ta stała się jedną z moich ulubionych. Utwór powstał dla francuskiego akordeonisty, znakomitego improwizatora i propagatora muzyki współczesnej Pascala Conte. Wydany został w paryskim wydawnictwie Henry Leomine. O jego wielkich wartościach artystycznych świadczy fakt umiejscowienia go na liście utworów obowiązkowych, w odbywającym się w poprzednich latach Międzynarodowym Konkursie Akordeonowym w Klingenthal.

Żaneta Rydzewska – Doubler

Kompozytorka ta, jak pisze autor jest jedną z najbardziej rozpoznawalnych artystek młodego pokolenia w Polsce. W 2022 roku odebrała prestiżową nagrodę Stowarzyszenia Autorów ZAiKS dla najlepszej polskiej kompozytorki młodego pokolenia. Kompozycja zamówiona została przez doktoranta. Decyzja ta okazała się w pełni trafna. Rydzewska doskonale zna akordeon, a dotychczasowe jej dzieła są tego potwierdzeniem. W opisie *Doubler* kompozytorka zawarła szczegółowe wskazówki dotyczące rozmieszczenie instrumentów w przestrzeni estradowej. W tej koncepcji doskonale odnajduje się doktorant. Jego akordeon brzmi jak narrator tej arcyciekawej kompozycji. Struktura utworu przypomina pękniętą taflę szkła: fragmentaryczną, ostrą, pełną napięcie między ciszą a nagłym „wybuchem” dźwięku. Każdy element istnieje tu na granicy wytrzymałości, jakby za chwilę rozmyć czy skruszyć. Autorka prowadzi słuchacza przez labirynt niepokoju, w którym cisza pełni rolę zawieszenia. Zamówienie i nagranie kompozycji stanowi niezwykle ciekawy wkład w literaturę z udziałem akordeonu.

Natalia Kosnowska – Szkice

Kompozytorka jest studentką Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie fortepianu oraz kompozycji. Utwór powstał na zamówienie doktoranta a poszczególne miniatury skrzą się pomysłowością tej młodziutkiej autorki. Cieszy fakt zaangażowania do prawykonania utworu studentów warszawskiej klasy akordeonu. To pokazuje jak kreatywnymi artystami są warszawscy żacy oraz jak znakomicie radzą sobie z wyzwaniem jakie niosą za sobą prawykonania. Dobór artystów, a są nimi: Tomasz Piasecki, Jakub Kazimierski oraz Bruno Grabowski jest doskonały. Kwartet, którego prymariuszem jest doktorant gra spójnie i z pomysłem. Każdy z głosów wykonywany jest z wielką swobodą nie uszczuplając kameralnej konsekwencji. Autorka wspomina w wywiadzie, że bliska dla niej była kompozycja *Cztery Bagatele* Andrzeja Krzanowskiego. Kameralny charakter kompozycji podkreśla skupienie na detalu i subtelnych relacjach między głosami.

Doktorant jest bardzo sprawnym technicznie i dojrzałym artystycznie wykonawcą, wyróżniającym się wysoką świadomością interpretacyjną. Z dużą swobodą i pewnością porusza się w obszarze wykonawstwa muzyki współczesnej, doskonale rozumiejąc jej język oraz specyfikę środków wyrazu. Mistrzowsko operuje akordeonem, w pełni panując nad jego możliwościami brzmieniowymi, artykulacyjnymi i ekspresyjnymi, co pozwala mu na precyzyjne i przekonujące realizowanie nawet najbardziej wymagających koncepcji kompozytorskich.

Konkluzja:

Przedstawioną do oceny rozprawę doktorską mgr Adama Maksymienko pt. „Przestrzeń stereofoniczna jako źródło inspiracji dla twórców literatury akordeonowej” **oceniam pozytywnie**. Zarówno samo dzieło, zarejestrowane na nośniku CD jak i jego opis stanowią **twórczy wkład** w reprezentowaną przez kandydata dziedzinę artystyczną.

Nagrany na płycie materiał przyniósł w moim przekonaniu wyśmienite rezultaty wykonawcze. Istnieje pewien rozdźwięk pomiędzy opisem dzieła artystycznego a zarejestrowanymi na płycie przez doktoranta kompozycjami-na korzyść tego drugiego.

Niewątpliwym atutem pracy są zamówione u młodego pokolenia twórców polskich kompozycje, jak również zaangażowanie wielu wykonawców współtworzących album.

Życzyłbym autorowi, aby nagrania utrwalone na płycie znalazły drogę do oficjalnego wydawnictwa i w przyszłości stały się szeroko dostępne dla słuchaczy.

Stwierdzam tym samym, że praca doktorska mgr Adama Maksymienko, spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Gdańsk, 09.01.2026 r.

/ dr hab. Paweł Zagańczyk /